

PEDAGOGISCHE FICHE

ER WAS EENS...

INHOUDSTAFEL

SPELREGELS

Doelen
Materiaal
Duur

VERLOOP

1. Voor we beginnen
2. Verhaal kiezen
3. Deel de klas in kleinere groepen
4. PICKASOLL
5. Verhaal
6. Preventieboodschap formuleren

METHODOLOGIE

1. Creatieve invulling kiezen
2. Voorstelling
3. Genderstereotypen

STRUCTUUR

1. Klasgesprek
2. Afsluiter

LESFICHES en VERHALEN

Verhaal 1: Foto naar de verkeerde gestuurd
Verhaal 2: Omgaan met druk van buitenaf
Verhaal 3: Partnerdruk bij sexting
Verhaal 4: Sexting voor zelfvertrouwen
Verhaal 5: Sexting en groepsdruk

VERHALEN VOOR DE JONGEREN

Verhaal 1: Foto naar de verkeerde gestuurd
Verhaal 2: Omgaan met druk van buitenaf
Verhaal 3: Partnerdruk bij sexting
Verhaal 4: Sexting voor zelfvertrouwen
Verhaal 5: Sexting en groepsdruk

- ▷ Deze fiche geeft je inspiratie om met jongeren in gesprek te gaan over sexting en genderstereotypes.
- ▷ Aan de hand van zeer concrete verhalen uit het dagelijkse online leven, worden jongeren uitgedaagd om een vervolg en einde voor het verhaal te verzinnen. Bovendien moeten ze er ook een creatieve invulling aan geven.
- ▷ Concreet wil dit zeggen dat de jongeren zelf de naam, het biologisch geslacht en de aard van de relaties uit de verhalen bepalen.
- ▷ Dit daagt hen uit om deze opdracht met een open geest te starten. Daarom worden de personages in de voorgestelde casussen voorgesteld met een letter.
- ▷ De creatieve invulling om de vervolgverhalen vorm te geven, mogen de jongeren volledig vrij bepalen.

DE SPELREGELS

DOELEN

De deelnemers

- ▷ leven zich in in andermans situatie
- ▷ denken na over de impact van hun keuzes op iemand anders
- ▷ benoemen gevoelens van zichzelf en anderen
- ▷ herkennen genderstereotiepe verwachtingen
- ▷ ontdekken en bespreken hoe jongens en meisjes verschillend beoordeeld worden in situaties van sexting
- ▷ ontdekken hun eigen genderstereotiepe verwachtingen
- ▷ ontwerpen een creatief einde aan een verhaal
- ▷ verzinnen een passende preventieboodschap bij hun casus

MATERIAAL

- ▷ Smartboard of projectiebord
- ▷ Internetverbinding
- ▷ Afhankelijk van de creatieve invulling:
  - smartphone
  - papier
  - potloden
  - online stripverhaal
  - TikTokfilmpje
  - papier
  - stiften, ...

DUUR

- ▷ Minimaal 100 minuten
- ▷ Afhankelijk van het aantal verhalen en keuze van de creatieve invulling kan deze tijd oplopen.
- ▷ Wil je alle verhalen verwerken met je groep? Voorzie dan tijd genoeg voor de klasgesprekken. Reken per casus 20 min om met elkaar in debat te gaan.

WAAR MOET JE OP LETTEN ALS BEGELEIDER BIJ GROEPSWERK?

- ▷▷ Houd zeker rekening met de hiërarchie en sociale verhoudingen in de klas.
- ▷▷ Zijn de jongeren vrienden?
- ▷▷ Staan ze sociaal even sterk?
- ▷▷ Durft iedereen te spreken?

VERLOOP

In deze activiteit krijgen de jongeren een verhaal voorgeschoteld. De bedoeling is dat zij op een creatieve manier het einde van dit verhaal verzinnen en vormgeven. De jongeren moeten ook een passende preventieboodschap verzinnen. De creatieve invulling mogen ze helemaal zelf kiezen, bijvoorbeeld een (online) strip, een foto- of videoverhaal, een reel, een creatieve schrijfo opdracht, ...

Aan het einde van de activiteit stellen de jongeren hun verhaal voor aan de klasgroep. Aan de hand hiervan kan een klasgesprek plaatsvinden.

1. VOOR WE BEGINNEN

Om over gevoelige thema's als grensoverschrijdende sexting of genderstereotypes te kunnen praten in een groep, moet je eerst een **veilige sfeer** creëren. Jongeren en begeleiders maken afspraken over wat bespreekbaar is en wat niet en hoe je respectvol op elkaars uitspraken reageert. Een makkelijk hulpmiddel hiervoor is de **PICKASOLL**-methodiek van Sensoa.

2. VERHAAL KIEZEN

Lees de verschillende verhalen op voorhand door. Elk verhaal heeft een andere insteek. Meer hierover lees je verderop in deze pedagogische fiche.

Je kan kiezen voor **verschillende opties**:

- ▷▷ Je kiest één verhaal waar de hele klas in kleine groepjes mee aan de slag gaat.
- ▷▷ Wijs zelf een verschillend verhaal aan elk groepje toe.
- ▷▷ Laat elk groepje kiezen welk verhaal ze willen behandelen.

3. DEEL DE KLAS IN KLEINERE GROEPEN

Verdeel de jongeren in kleinere groepen van maximum 4. Kijk heel goed naar de samenstelling van de klasgroep en maak een bewuste groepsindeling. Houd zeker rekening met de hiërarchie en sociale verhoudingen in de klas. Zijn de jongeren vrienden? Staan ze sociaal even sterk? Durft iedereen te spreken? Maak je gemengde groepen of gaan meisjes en jongens in aparte groepen aan de slag?

PICKASOLL

Om over dergelijke thema's te kunnen praten in een groep, moet je eerst een veilige sfeer creëren. Leerlingen én begeleiders maken afspraken over wat bespreekbaar is en wat niet en hoe je respectvol op elkaars uitspraken reageert.

P VOOR PRIVACY

Persoonlijke informatie is vertrouwelijk en blijft binnen de groep. Wat we hier horen, gebruiken we niet in andere situaties. Ook de begeleiders doen dat niet.

I VOOR IK

We praten over onszelf, onze gevoelens, ervaringen en opvattingen. We zijn open en eerlijk in wat we vertellen.

C VOOR CULTUUR

Hou rekening met de verschillende culturele achtergronden die in de groep meespelen. 'Cultuur' kan verwijzen naar je afkomst, maar ook naar je religie of je thuiscultuur.

K VOOR KIES

Kies wat je wel en niet vertelt. Niet alles is voor alle oren bedoeld. Je mag je gevoelens en gedachten voor jezelf houden als je je niet comfortabel voelt in de groep.

A VOOR ACTIEF

Wees actief in het groepsgebeuren. Je krijgt de kans om zelf te bepalen waarover het gaat. Wacht dus niet tot iemand anders iets inbrengt.

S VOOR SEKSUALITEIT

Seksualiteit betekent niet alleen met iemand naar bed gaan. Seks zit ook in je hoofd en je gevoelens. We hebben het hier dus over alle vormen van seks en iedereen kan erover meepraten. Er zijn grote verschillen tussen culturen en mensen (mannen en vrouwen, jong en oud) in de wijze waarop ze met seks, uiterlijk en talenten omgaan.

O VOOR ORIËNTATIE

Mensen kunnen heteroseksueel, homoseksueel, lesbisch of biseksueel zijn. Welke seksuele oriëntatie je ook hebt, iedereen is uniek en verdient respect.

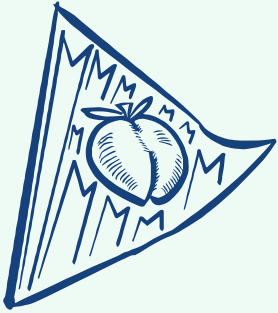
L VOOR LUISTEREN

Luisteren is belangrijk, niet alleen praten. Je hoeft niet iedereen leuk te vinden, maar respect voor ieders eigenheid, talenten en interesses is wel belangrijk.

L VOOR LACHEN

Humor is belangrijk. Het is soms een middel om geladen onderwerpen te ontmijnen. Uitlachen kan niet.

4. VERHAAL

De verschillende verhalen vind je terug onder 'Er was eens ...'. Deze kunnen geprojecteerd worden op het klassikale bord. De jongeren kunnen deze via de QR code terugvinden en individueel of in groep lezen. Je kan de verhalen en inspirerende vragen voor de jongeren ook afdrukken en uitdelen. (Deze vind je in het laatste hoofdstuk: erhalen voor de jongeren.)

Voor de jongeren in groep aan het werk gaan, geef je de jongeren de opdracht om eerst individueel na te denken over de mogelijke naam (op basis van de eerste letter in het verhaal) en het biologische geslacht van de personages. Nadien bespreken ze dit in hun groepje en beslissen ze samen met welke naam en welk biologisch geslacht ze verder werken. Ga samen met de jongeren na hoe genderstereotiep hun keuzes waren of hoe open minded ze waren/zijn. Daag hen uit om de begane paden te vermijden.

De jongeren lezen het verhaal en de bijhorende vragen. Onderling bespreken ze deze en maken een ruw ontwerp van het vervolg van hun verhaal.

Er zijn **twee opties**:

- ▷▷ Open einde:
  - Elke groep bepaalt zelf hoe het verhaal afloopt.
- ▷▷ Gesloten einde:
  - Bij elk verhaal is een gesloten einde toegevoegd. De groepen creëren een einde volgens dit voorstel. Dit is een goede optie voor groepen die meer ondersteuning kunnen gebruiken

5. PREVENTIEBOODSCHAP FORMULEREN

Laat elke groep een preventieboodschap verzinnen bij de besproken casus. Bekijk na het klasgesprek of deze boodschap nog steeds klopt of deze aangepast moet worden.

Op de volgende pagina vind je enkele suggesties:

PREVENTIEBOODSCHAPPEN

- ▷▷ **Sexting** kan een **fijn** onderdeel zijn van seksueel experimenteren, zolang er **geen druk** is en **alle partijen** het fijn vinden.
- ▷▷ Wil je op een **goede** manier aan **sexting** doen? Dat kan enkel als er **wederzijdse toestemming** is, zowel van de verzender/de persoon die afgebeeld wordt als van de ontvanger. Een ongevroegde naaktfoto versturen is dus niet ok.
- ▷▷ **Stop sexting? Neen! Stop doorsturen! Stuur een sext nooit door**, ongeacht de situatie of de persoon! Dit is niet ok en zelfs strafbaar!
- ▷▷ **Maak afspraken** als je aan sexting doet! Spreek samen af wat er met de beelden gebeurt: verwijderen, beveiligd bewaren, niet doorsturen of tonen aan anderen ...
- ▷▷ **Veilig sexten?** Zorg dat je niet herkenbaar op de beelden staat, geen hoofd, opvallende littekens of tatoeages, ... Let ook op de achtergrond, geen gesigneerde poster of familiefoto.
- ▷▷ **Sexting is als een geheim** (of een **intiem cadeau**). De sext is enkel voor de ontvanger bestemd, een geheim stuur of vertel je ook niet aan iedereen door.
- ▷▷ **Victim blaming** is letterlijk het slachtoffer de schuld geven. Bij grensoverschrijdende sexting wordt de schuld wel eens onterecht bij degene die op het beeldmateriaal staat gelegd. Die persoon had er immers maar voor moeten zorgen dat deze beelden niet bestonden. En dat is niet oké want deze persoon is een slachtoffer en heeft er zelf ook niet om gevraagd dat de beelden verspreid werden. Je kan het vergelijken met een **intiem geheim** dat je in vertrouwen aan iemand vertelt. Als je geheim verder gedeeld wordt, is dat een verbreking van de belofte, de schuld ligt bij de verspreider en niet bij de initiële verzender. Bovendien maakt dit de stap naar hulp nog moeilijker en groter.
- ▷▷ **Doe niet aan sexting is geen goede preventietip!** Verbieden helpt niet en werkt victim blaming in de hand.
- ▷▷ Blijf niet alleen in geval van twijfels, bezorgdheden, incidenten ... **Praat erover!**
  - Een vriend/vriendin
  - [MAX](#), een volwassen persoon die je vertrouwt en aan wie je alles kunt vertellen.
  - [Child Focus](#) op het nummer 116 000, 24/7 gratis bereikbaar
  - [CyberSquad](#), een jongerenwebsite waar je terecht kan met al je vragen, je twijfels en je problemen, waar je elkaar kan helpen. Je kan er ook chatten met een professional.
  - Is er een vertrouwenspersoon binnen de school waar de jongeren terecht kunnen met hun verhaal? Bespreek dit dan zeker met hen.

METHODOLOGIE

1. CREATIEVE INVULLING KIEZING

Kies als begeleider zelf een creatieve invulling of laat de creativiteit van de jongeren zelf bepalen hoe ze in hun groepje aan de slag gaan.

De **focus van deze activiteit** ligt op het bewust worden van genderstereotiepe verwachtingen en gedachten bij sexting en het bespreken hiervan. De **creatieve verwerking** is slechts een **middel** om het debat op te starten. Leg dus vooral de klemtoon op de invulling van het vervolgverhaal en de bespreking achteraf. Gebruik de creatieve invulling als middel, niet als einddoel.

Opties voor de creatieve invulling van het vervolgverhaal:

- ▷▷ stripverhaal maken op papier
- ▷▷ stripverhaal online
- ▷▷ fotoverhaal maken met de smartphone of tablet
- ▷▷ video maken met de smartphone of tablet
- ▷▷ verhaal uitschrijven
- ▷▷ stop motion filmpje
- ▷▷ een Tiktokfilmpje, een Reel, ...

2. VOORSTELLING

Laat elke groep de eigen creatie voorstellen. Bespreek met de hele groep de keuzes die gemaakt werden en de preventieboodschap die naar voren komt. Je kan hiervoor de stuurvragen in de lesfiche gebruiken.

Bespreek met de hele groep of ze akkoord gaan met de preventieboodschap. Indien nodig ga je samen met de groep op zoek naar aanvullingen, verbeteringen, ...

Heb je ervoor gekozen om alle groepjes op hetzelfde verhaal te laten werken? Laat alle groepen hun vervolg presenteren.

Houd nadien een groepsdebat en kom tot één preventieboodschap.

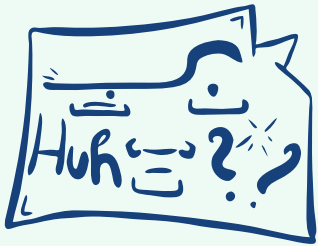
3. GENDERSTEREOTYPEN

Ontdek samen met de jongeren welke ideeën, normen en verwachtingen rond 'vrouwelijkheid' en 'mannelijkheid' in hun verhaal aan bod komen. Die **ideeën, normen en verwachtingen** kunnen soms de drijvende kracht zijn in ons doen en denken.

Bij de creatieve verwerking van het verhaal moeten de groepjes de naam, het biologische geslacht en de aard van de relatie van de personages zelf invullen. Deze opdracht is specifiek zo opgesteld om een grotere bewustwording van de eigen genderstereotiepe ideeën, normen en verwachtingen te stimuleren.

Om stil te staan bij de onbewuste oordelen die we klaar staan hebben. Ook de vraag: 'Wat verwachten jullie dat er zal gebeuren?' is om deze reden opgenomen in de lesfiche.

Een grotere bewustwording van onze eigen genderstereotiepe ideeën, normen en verwachtingen helpt om bewuster te beslissen, te handelen en denken in genderstereotypes. Of om hier net tegen in te gaan. Ons oordeel is ook vaak - bewust of onbewust - beïnvloed door deze genderstereotypes. Dat is niet eerlijk naar de anderen toe en resulteert vaak in een grote druk op de anderen en onzelf.

STRUCTUUR

1. KLASGESPREK

Bij elk verhaal krijgen de jongeren een aantal **richtvragen** die helpen het vervolg te creëren. Deze kan je ook gebruiken om het klasgesprek op gang te brengen.

Enkele algemene vragen die je voor elk verhaal kan gebruiken:

- ▷ Loopt het verhaal negatief of positief af?
  - Waarom heeft jullie groep hiervoor gekozen?
- ▷ Beantwoord het vervolgverhaal aan de genderstereotiepe verwachtingen, of niet? Leg uit waarom wel/niet.
- ▷ Is het vervolgverhaal beïnvloed door jullie eigen ervaringen, door verhalen in de media, door verhalen in je omgeving?
- ▷ Is het vervolgverhaal het einde dat je graag zou willen zien in realiteit?
  - Waarom wel/niet?
  - Waarom zijn jullie voor die keuze gegaan?
- ▷ Wat was moeilijk/makkelijk aan het schrijven van de preventieboodschap?

2. AFSLUITER

- ▷ Laat elke groep de preventieboodschap noteren in sloganvorm.
- ▷ Laat hen deze mooi vormgeven en hang deze op in de school/klas ...
- ▷ Sluit deze activiteit af in een positieve sfeer.
- ▷ Vraag de jongeren
  - Wat onthoud je na deze activiteit?
  - Wat heb je geleerd? Wat was er nieuw of verrassend?
  - Welke zaken wil/zal je voortaan anders willen aanpakken?

LESFICHES en VERHALEN

VERHAAL 1

FOTO NAAR DE VERKEERDE GESTUURD

T en S zijn al een tijdje een stel. Ze zijn al een stapje verder gegaan in hun seksuele beleving en ze sturen elkaar soms gewaagde foto's. Dat is best spannend en het verliep tot nu toe zonder problemen.

Op een dag stuurt T de gewaagde foto van zichzelf iets te snel door, naar de verkeerde persoon! T verwijderd de foto onmiddellijk maar net te laat, B heeft de foto al gezien.

De gewaagde foto komt terecht bij B, een bevriende leeftijdsgenoot. T en B kennen elkaar al sinds de kleuterschool. Ze spelen basketbal in dezelfde club en zijn heel vaak samen.

MOGELIJK EINDE VAN HET VERHAAL:

1. Open einde te bepalen door de jongeren zelf

- Bespreek samen het verdere verloop van het verhaal. Jullie bepalen zelf hoe het verhaal eindigt.
- Hoe gaan jullie dit vorm geven?
- Bedenk een passende titel.
- Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?

2. Gesloten einde

- B stuurde de gewaagde foto direct door naar de vrienden van de basket! De sportvrienden hebben eens goed gelachen.
- Daar blijft het niet bij, ze posten de foto ook op de Facebook pagina van hun basketgroep met de titel: "Jakkes".

RICHTVRAGEN VOOR DE NABESPREKING

1. Wie denk je dat T, B en S zijn ?

- Waarom heb je voor die namen, biologisch geslacht, aard van relatie gekozen?
- Wie draagt volgens jullie de meeste schuld in deze fout gelopen sexting?

2. Welke genderstereotypes herken je in het verhaal?

- Herken je je in deze ideeën, normen en verwachtingen rond 'vrouwelijkheid' en 'mannelijkheid'?
- Is deze genderstereotiepe beoordeling van jongens en meisjes eerlijk? Waarom vind je dat?

3. Wat zouden de redenen van B kunnen zijn om de foto door te sturen?

- Wat zou de reden zijn om deze foto online te plaatsen?
- Wat vinden jullie van de titel: 'Jakkes'?

4. Hoe voelt T zich? En B en S?

- Wat met de andere vrienden? Wat vinden jullie van hen?
- Wat zou jij doen in het geval van B?

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE NABESPREKING

▷▷ Sexting is OK

- Vermijd dat de focus enkel op T ligt, de persoon die aan sexting doet. Sexting is normaal in het seksueel experimenteren, zolang beide partijen zich er goed bij voelen en dit uit vrije wil doen.

▷▷ Focus op de verspreider

- In deze opdracht ligt de focus op B, de bevriende persoon die de foto per ongeluk ontving. Deze zou nooit doorgestuurd mogen worden.
- Koos je voor een **open einde**, exploreer dan wat de volgende stap van B zal zijn: de foto doorsturen of niet. Waarom maken ze die keuze?
- In het **gesloten einde**, beslist B de foto door te sturen. Moedig de jongeren aan om in hun verhaal de gevolgen van deze beslissing duidelijk aan bod te laten komen. Laat hen de gevolgen voor alle betrokkenen in deze casus bespreken.

▷▷ Gevolgen van daden

- Vaak reageren we in een mum van tijd en beslissen we in een opwelling. Sta stil bij de gevolgen van deze reacties en beslissingen. B dacht misschien dat het niet zo erg was om de foto door te sturen naar de vriendengroep, maar heeft misschien niet stil gestaan bij de mogelijke gevolgen.
- In dit verhaal gaat het niet over één beslissing maar een soort ketting waar op verschillende momenten mensen keuzes maken. B die de foto doorstuurt, de beslissing van de omstaanders om de foto te bekijken, om deze zelf door te sturen, om deze online te zetten, ... Al deze keuzes hebben een impact op het verhaal.
- Bekijk samen de creatieve verhalen van de jongeren en ga na hoeveel aandacht ze besteed hebben aan de gevolgen voor alle betrokkenen. Bespreek welke gevolgen wel en niet voorkomen in hun verhaal en laat aanvullen, door het groepje zelf of door de rest van de klasgroep.

▷▷ Victim blaming

- Victim blaming is letterlijk het slachtoffer de schuld geven. We spreken bij grensoverschrijdende sexting liever niet over 'slachtoffer' maar zullen eerder termen als "de afgebeelde", "de zender" of "persoon op de foto" gebruiken.
- De conclusie in deze kan nooit zijn: "T had beter niet aan sexting gedaan". T treft hier geen schuld. Er is een vergissing begaan.

DE BOODSCHAP IN DEZE CASUS IS:

- ▷▷ Stuur nooit een naaktfoto en/of -video door
- ▷▷ Ontvang je een foto/video die niet voor jou bedoeld is? Wis de foto, praat met de verzender en stuur nooit door! Krijg je ongewenst een naaktfoto? Praat erover dat wederzijdse toestemming belangrijk is.

VERHAAL 2

OMGAAN MET DRUK VAN BUITENAF

J is erg populair op school, heeft veel vrienden en velen willen in de buurt van J zijn. Tijdens de turnles babbelen de klasgenoten over gewaagde foto's en dat ze vaak van anderen de vraag naar zo'n foto's krijgen.

J schept op dat er heel veel naaktfoto's gevraagd worden. De klasgenoten zijn erg nieuwsgierig en willen meer weten. J krijgt hierdoor veel aandacht.

Dat zint L niet en roept uit dat het een leugen is. L vertelt wel al foto's gestuurd te hebben en vertelt meer over hoe, welke foto's en naar wie deze gestuurd werden. De klasgenoten willen er meer over weten en alle aandacht gaat naar L.

J voelt zich onzeker en is jaloers. J heeft nog nooit een naaktfoto gestuurd, vindt het vooral heel riskant en denkt aan de risico's die eraan verbonden zijn.

Toch twijfelt J. Wat als L hierdoor populairder wordt?

MOGELIJK EINDE VAN HET VERHAAL:

1. Open einde te bepalen door de jongeren zelf

- Bespreek samen het verdere verloop van het verhaal. Jullie bepalen zelf hoe het verhaal eindigt.
- Hoe gaan jullie dit vorm geven?
- Bedenk een passende titel.
- Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?

2. Gesloten einde

- J besluit niet in te gaan op de provocaties van L. In ieder geval is het niet een naaktfoto van J die de populariteit bepaalt.

RICHTVRAGEN VOOR DE NABESPREKING

1. Wie zijn J en L volgens jullie?

- Wat maakt dat je voor jongens of meisjes gekozen hebt?
- Wat zegt dit over jullie genderstereotiepe verwachtingen?
- Zijn zaken als status, imago, populariteit, ... belangrijker voor meisjes of voor jongens?
- Of is dat voor iedereen even belangrijk?
- Welke genderstereotypes herken je in dit verhaal?
- Herken je je in deze ideeën, normen en verwachtingen rond 'vrouwelijkheid' en 'mannelijkheid'?
- Is deze genderstereotiepe beoordeling van jongens en meisjes eerlijk?
- Waarom vind je dat?

2. Hoe belangrijk vinden jullie zelf status, imago, populariteit, aandacht, ...?

- Voel je zelf soms indirecte druk om iets te doen om bij de groep te horen?
- Als J besluit om niet aan sexting te doen, welk effect verwacht je dat dit zal hebben op de populariteit?

3. Wat vind je ervan als iemand het om die reden toch doet?

4. Wat vind je ervan als iemand het niet doet?

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE NABESPREKING

▷▷ Populariteit

- In dit verhaal wordt geschetst hoe J haar populariteit in het gedrang ziet komen. J dreigt die status te verliezen aan L. Het is opvallend hoe belangrijk dit is voor zowel J als L.
- Ga samen op zoek naar het belang van populariteit. Bespreek populariteit en hoe belangrijk dit is voor meisjes en voor jongens.

▷▷ Indirecte druk

- J heeft nog nooit aan sexting gedaan maar ervaart wel druk om het toch te doen. Er wordt geen directe druk op haar uitgeoefend, maar J voelt deze wel indirect aan.
- Indirecte druk is veel moeilijker waar te nemen. Het is heel waardevol te onderzoeken hoe status, imago, populariteit, aandacht, ... druk kan uitvoeren op onze keuzes.
- Bespreek hoe indirecte druk kan aanvoelen, vraag de jongeren of ze hier voorbeelden van kunnen geven.

VERHAAL 3

PARTNERDRUK BIJ SEXTING

N heeft al een tijdje een relatie met E. Het gaat super goed tussen hen en ze willen graag een stapje verder gaan. Geen van beide heeft al een lief gehad en dit is de eerste keer dat ze samen over seks spreken.

E vraagt al een aantal dagen om een pikante foto van N. Die voelt zich hier nog niet klaar voor en wil graag nog even wachten. N vertelt dit ook zo aan E, maar die heeft daar geen oren naar. E wil echt heel graag die pikante foto krijgen en zegt zelfs: "Als jij geen pikante foto wil sturen, dan houd je niet echt van mij!"

Nu is N bang dat E het uit zal maken en aarzelt om toch een pikante foto door te sturen.

MOGELIJK EINDE VAN HET VERHAAL:

1. Open einde te bepalen door de jongeren zelf

- Bespreek samen het verdere verloop van het verhaal. Jullie bepalen zelf hoe het verhaal eindigt.
- Hoe gaan jullie dit vorm geven?
- Bedenk een passende titel.
- Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?

2. Gesloten einde

- N stuurt de pikante foto.

RICHTVRAGEN VOOR DE NABESPREKING

1. Hoe hebben jullie de personages in dit verhaal ingevuld?

- Wie is E en wie is N?
- Wat zegt jullie keuze over jullie eigen genderstereotiepe verwachtingen?

2. Welke genderstereotypes herken je in dit verhaal?

- Herken je je in deze ideeën, normen en verwachtingen rond 'vrouwelijkheid' en 'mannelijkheid'?

3. Is deze genderstereotiepe beoordeling van jongens en meisjes eerlijk?

- Waarom vind je dat?
- Wat als het een meisje is die druk uitoefent op een jongen? Vind je dit minder erg?
- Wat als een jongen aangeeft zich onzeker te voelen? Wat zou je reactie zijn?
- Wat als een meisje aangeeft zich onzeker te voelen? Wat zou je reactie dan zijn?
- Is er een verschil? Zo ja, hoe zou je dit verschil in je reactie verklaren?

4. Wat vinden jullie van de zin: "Als jij geen pikante foto wil sturen, dan houd je niet echt van mij!"

5. Als N de pikante foto wél stuurt:

- Gebeurt dit dan uit vrije wil? Waarom wel/niet?
- Hoe verwacht je dat de relatie verder zal verlopen?

6. Wat als N de foto niet stuurt?

- Hoe verwacht je dat de relatie dan verder zal verlopen?

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE NABESPREKING

▷▷ Druk in de relatie

- In dit verhaal gaat het over de druk die gelegd wordt binnen een relatie om pikante foto's sturen.
- Sexting is een normaal onderdeel van seksueel experimenteren, zeker binnen een relatie. Op voorwaarde dat alle partijen zich er goed bij voelen én er geen druk is! Dreigen met het beëindigen van de relatie is **emotionele chantage**.
- Vraag de jongeren naar voorbeelden van druk in een relatie, die is niet alleen van toepassing op sexting.

▷▷ Onrespectvol

- Focus bij de bespreking zeker ook op het gebrek aan respect van E voor N. E gaat heel respectloos om met de openheid en eerlijkheid die N toont.
- Op dit moment is E het niet waard een pikante foto van N te ontvangen. Een sext of pikante foto is een geschenk dat iemand uit vrije wil kan geven, niet iets dat opgeëist kan worden.
- E zet liefde in als chantagemiddel en dat is niet aanvaardbaar.
- Bespreek hoe emotionele chantage kan aanvoelen, vraag de jongeren of ze hier voorbeelden van kunnen geven.

VERHAAL 4

SEXTING VOOR ZELFVERTROUWEN

D is een doodgewone puber. D gaat naar school, leert piano spelen en heeft een lief. D is al bevriend met F sinds de kleuterschool en ze zijn zeer hecht met elkaar. F heeft al enkele weken een relatie en vertelt D dat ze vaak gewaagde foto's uitwisselen. F vindt het echt cool en legt uit dat het een gevoel van vrijheid en "baas over eigen lichaam" geeft.

Sinds deze babbel, stelt D zichzelf in vraag. Misschien is het sturen van naaktfoto's ook een goede oefening om zich beter te voelen over het eigen lichaam? Misschien is naaktfoto's naar elkaar sturen de volgende stap in de relatie met het lief.

MOGELIJK EINDE VAN HET VERHAAL:

1. Open einde te bepalen door de jongeren zelf

- Bespreek samen het verdere verloop van het verhaal. Jullie bepalen zelf hoe het verhaal eindigt.
- Hoe gaan jullie dit vorm geven?
- Bedenk een passende titel.
- Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?

2. Gesloten einde

- D stuurt een naaktfoto naar het lief zonder dit te bespreken. Het lief is erg verrast en voelt zich ongemakkelijk. Het lief had niet verwacht dit soort foto's te ontvangen en verwijdert deze onmiddellijk.

RICHTVRAGEN VOOR DE NABESPREKING

1. Hoe hebben jullie de personages in dit verhaal ingevuld?

- Wie is D en wie is F?
- Wat zegt jullie over jullie eigen genderstereotiepe verwachtingen?

2. Welke genderstereotypes herken je in deze casus?

- Herken je je in deze ideeën, normen en verwachtingen rond 'vrouwelijkheid' en 'mannelijkheid'?

3. Is deze genderstereotiepe beoordeling van jongens en meisjes eerlijk?

- Waarom vind je dat?

4. Iemand die een naaktfoto van zichzelf verspreid, verwacht je dat die onzeker of net heel zelfzeker is? Leg uit.

5. Hoe zal het lief reageren op deze ongevraagde sext?

- Hoe zou jij reageren?

6. Welk advies heb je voor D?

7. Welke gevolgen kunnen er zijn voor D, als die ook een sext ongevraagd doorstuurt naar het lief?

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE NABESPREKING

▷▷ Bevestiging zoeken via sexting?

- Veel jongeren worden geconfronteerd met **onzekerheid** of voelen zich al eens minder goed in hun vel. **Op zoek gaan naar bevestiging** en erkenning is een manier om je beter te voelen.
- Sexting gebruiken als middel om je zelfvertrouwen te vergroten en/of om bevestiging te krijgen, voelt voor jongeren vaak vanzelfsprekend, al hangen er ook risico's aan vast.
- Naaktbeelden van jezelf sturen, doe je best als je je goed voelt. Loopt het toch mis, dan kan dit je zelfvertrouwen immers een deuk bezorgen en je onzekerheid voeden.
- Wanneer je je goed voelt, is er meer kans dat je veerkrachtig genoeg bent om met de gevolgen om te gaan, mocht de sexting toch fout lopen.

▷▷ Zelfzeker of onzeker?

- Zijn mensen die sexten onzeker en op zoek naar aandacht en bevestiging? Of zijn het net mensen die zelfzeker genoeg zijn, die aan sexting doen? De meningen zijn verdeeld.
- Hier is geen juist of fout. Alles hangt af van de context. We kunnen er wel vanuit gaan dat aan sexting doen om je zelfzekerheid op te krikken niet de juiste weg is. Zolang je gevoel van eigenwaarde en zelfzekerheid afhankelijk is van het oordeel van anderen, zal je niet snel echte zelfzekerheid ervaren.
- In ons verhaal is de kans heel groot dat F zich zelfzeker voelt. F voelt zich goed bij het sexten omdat dit in een positieve setting gebeurt. Er is wederzijdse toestemming, respect en vertrouwen.
- Bespreek hoe indirecte druk kan aanvoelen, vraag de jongeren of ze hier voorbeelden van kunnen geven.

▷▷ Wederzijdse toestemming

- In het verhaal weet het lief van D van niets. Er is dus geen wederzijdse toestemming en dat is een voorwaarde voor goede sexting.
- Het is **nooit oké om een naaktfoto naar iemand anders te sturen zonder toestemming** van de ontvanger. Het maakt niet uit of dit als grap, niet met slechte bedoelingen of vanuit een romantisch intentie gedaan wordt. Ook bij online beleving van seksualiteit is wederzijdse toestemming nodig.
- Vraag de jongeren hoe ze zeker zijn dat de ander toestemming geeft. Laat hen voorbeelden opnoemen.

VERHAAL 5

SEXTING en GROEPSDRUK

M en A zijn een koppel en ze sturen elkaar regelmatig naaktfoto's. Samen hebben ze besloten om deze foto's niet te verspreiden en ze alleen voor zichzelf te houden! Dit is de eerste keer dat M een relatie heeft, terwijl A al meer ervaring heeft met relaties en seks.

Gisteren werd A uitgenodigd door R, één van de vrienden, om lid te worden van een Telegramgroep genaamd "Keep it Fishing". Het doel van deze groep is om de "beste vangst" te delen, dat wil zeggen: de mooiste naaktfoto van je partner. A ziet dat verschillende mensen van de school ook in deze groep zitten. De meeste foto's in deze groep zijn gedeeld zonder dat de mensen op de foto dit weten.

Toen A de uitnodiging aanvaardde reageerde R onmiddellijk met: "Welkom A! Om geaccepteerd te worden door de groep moet je je bewijzen. Post je beste vangst! Je hebt 24 uur, niet meer, niet minder!" Bij de opmerking zijn honderden likes te zien en stromen de reacties binnen waarin A wordt aangemoedigd een foto te delen van de eigen partner!

Onder al deze druk en aandacht, twijfelt A.

MOGELIJK EINDE VAN HET VERHAAL:

1. Open einde te bepalen door de jongeren zelf

- Bespreek samen het verdere verloop van het verhaal. Jullie bepalen zelf hoe het verhaal eindigt.
- Hoe gaan jullie dit vorm geven?
- Bedenk een passende titel.
- Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?

2. Gesloten einde

- A publiceert een naaktfoto van M zonder het gezicht te laten zien. Maar er is een gesigneerde poster met de naam van M zichtbaar op de achtergrond.

RICHTVRAGEN VOOR DE NABESPREKING

1. Hoe hebben jullie de personages in dit verhaal ingevuld?

- Wie is A, M en R?
- Wat zegt jullie over jullie eigen genderstereotiepe verwachtingen?

2. Welke genderstereotypes herken je in deze casus?

- Herken je je in deze ideeën, normen en verwachtingen rond 'vrouwelijkheid' en 'mannelijkheid'?

3. Is deze genderstereotiepe beoordeling van jongens en meisjes eerlijk?

- Waarom vind je dat?

4. Vind je een seksueel imago belangrijk?

- Beoordeel jij het seksueel imago van meisjes en jongens op dezelfde manier of maak jij toch onderscheid?
- Kan je dit uitleggen?

5. Wat vind jij ervan dat het seksueel imago van jongens en meisjes anders beoordeeld wordt?

6. Wat maakt dat A twijfelt om de foto van M te delen?

7. Wat vind je van de vriendschap tussen A en R?

8. Waarom post A de foto van M zonder hoofd?

- Heeft dit het gewenste effect? Leg uit.
- Wat zou de reden zijn van A om de foto van M toch te posten?

AANDACHTSPUNTEN VOOR DE NABESPREKING

▷▷ Seksueel imago

- Als kinderen pubers worden, wordt het seksuele imago steeds belangrijker. Dit seksueel imago is heel sterk beïnvloed door de meest gangbare genderstereotiepe verwachtingen van de leeftijdsgenoten.
- Zo kan het je imago een boost geven wanneer je lichaam volwassener wordt en wanneer je kan aantonen seksueel actief te zijn. Anderzijds kan deze seksuele activiteit ook heel negatief beoordeeld worden.
- Meisjes en jongens worden hier ook heel anders op beoordeeld.
- Bespreek deze balans en het verschil in oordeel over jongens en meisjes. Elkaar hierover horen praten kan heel waardevol zijn.
- Het kan aantonen dat er weinig genderstereotiepe verwachtingen heersen binnen de groep. Of het wordt een ontdekking dat wij allemaal bijdragen aan de stereotiepe verwachtingen.

▷▷ Groepsdruk

- In het verhaal wordt A onder druk gezet om een naaktfoto te posten. We weten dat dit gedrag niet oké is en toch gebeurt het regelmatig.
- Ga met de jongeren op zoek te naar redenen waarom A twijfelt en misschien zelfs foto's van M deelt, hierbij het vertrouwen van M schendend.
- Erken dat het soms moeilijk is om een juiste keuze te maken. Dat nadenken voor je een beslissing neemt of iets doet, heel belangrijk is.

▷▷ Onherkenbaarheid

- Eén van de preventietips voor veilig sexten is **onherkenbaarheid**. Zorg dat als je een naaktfoto maakt, dat je er niet herkenbaar opstaat.
- Denk aan het niet tonen van je hoofd en opvallende kenmerken als tatoeages of geboortevlekken.
- Denk ook aan de achtergrond: geen opvallende slaapkamermuren, herkenbare familiefoto's of gesigioneerde posters.
- In dit verhaal kennen veel leden van de Telegramgroep elkaar. Als A een anonieme foto zou posten van M, is het heel waarschijnlijk dat de vrienden weten wie op deze foto staat, zelfs zonder herkenbare elementen als het hoofd of een gesigioneerde poster.

VERHALEN VOOR DE JONGEREN

VERHAAL 1

FOTO NAAR DE VERKEERDE GESTUURD

T en S zijn al een tijdje een stel. Ze zijn al een stapje verder gegaan in hun seksuele beleving en ze sturen elkaar soms gewaagde foto's. Dat is best spannend en het verliep tot nu toe zonder problemen.

Op een dag stuurt T de gewaagde foto van zichzelf iets te snel door, naar de verkeerde persoon! T verwijdert de foto onmiddellijk maar net te laat, B heeft de foto al gezien.

De gewaagde foto komt terecht bij B, een bevriende leeftijdsgenoot. T en B kennen elkaar al sinds de kleuterschool. Ze spelen basketbal in dezelfde club en zijn heel vaak samen.

VRAGEN

- ▷▷ Beantwoord deze vragen eerst voor jezelf. Bespreek nadien in je groepje.
  - Wie zijn T, B en S?
  - Welke namen, welk biologisch geslacht en welke aard van relatie kies je?
- ▷▷ Hieronder vinden jullie enkele inspirerende vragen. Ze helpen je op weg om het vervolg van dit verhaal te schrijven:
  - Laat je het verhaal positief of negatief eindigen?
  - Hoe voelen T, B en S zich? Zorg dat dit aan bod komt in jullie vervolgverhaal.
  - Hoe reageren de vrienden?

PREVENTIEBOODSCHAP

- ▷▷ Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?
- ▷▷ Wat wil je tegen elk personage zeggen?
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat B reageert?
- ▷▷ Noteer deze preventieboodschap in de vorm van een slogan.
  - Hoe kan een slogan ervoor zorgen dat dit niet opnieuw gebeurt? "Niet aan sexting doen" is geen optie!

VERHAAL 2

OMGAAN MET DE DRUK VAN BUITENAF

J is erg populair op school, heeft veel vrienden en velen willen in de buurt van J zijn. Tijdens de turnles babbelen de klasgenoten over gewaagde foto's en dat ze vaak van anderen de vraag naar zo'n foto's krijgen.

J scheidt op dat er heel veel naaktfoto's gevraagd worden. De klasgenoten zijn erg nieuwsgierig en willen meer weten. J krijgt hierdoor veel aandacht.

Dat zint L niet en roept uit dat het een leugen is. L vertelt wel al foto's gestuurd te hebben en vertelt meer over hoe, welke foto's en naar wie deze gestuurd werden. De klasgenoten willen er meer over weten en alle aandacht gaat naar L.

J voelt zich onzeker en is jaloers. J heeft nog nooit een naaktfoto gestuurd, vindt het vooral heel riskant en denkt aan de risico's die eraan verbonden zijn.

Toch twijfelt J. Wat als L hierdoor populairder wordt?

VRAGEN

- ▷▷ Beantwoord deze vragen eerst voor jezelf. Bespreek nadien in je groepje.
  - Wie zijn J en L volgens jullie?
  - Welke namen, welk biologisch geslacht en welke aard van relatie kies je?
- ▷▷ Hieronder vinden jullie enkele inspirerende vragen. Ze helpen je op weg om het vervolg van dit verhaal te schrijven:
  - Welke namen, welk biologisch geslacht en welke aard van relatie kies je?
  - Laat je het verhaal positief of negatief eindigen?
  - Hoe voelen J en L zich? Zorg dat dit aan bod komt in je vervolgverhaal.
  - Hoe reageren de vrienden?

PREVENTIEBOODSCHAP

- ▷▷ Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?
- ▷▷ Hoe kan je slogan ervoor zorgen dat dit niet opnieuw gebeurt? "Niet aan sexting doen" is geen optie!
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat J en L reageren?
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat je vrienden reageren?
- ▷▷ Noteer deze preventieboodschap in de vorm van een slogan.

VERHAAL 3

PARTNERDRUK BIJ SEXTING

N heeft al een tijdje een relatie met E. Het gaat super goed tussen hen en ze willen graag een stapje verder gaan. Geen van beide heeft al een lief gehad en dit is de eerst keer dat ze samen over seks spreken.

E vraagt al een aantal dagen om een pikante foto van N. Die voelt zich hier nog niet klaar voor en wil graag nog even wachten. N vertelt dit ook zo aan E, maar die heeft daar geen oren naar. E wil echt heel graag die pikante foto krijgen en zegt zelfs : "Als jij geen pikante foto wil sturen, dan houd je niet echt van mij!"

Nu is N bang dat E het uit zal maken en aarzelt om toch een pikante foto door te sturen.

VRAGEN

- ▷▷ Beantwoord deze vragen eerst voor jezelf. Bespreek nadien in je groepje.
  - Wie zijn N en E?
  - Welke namen, welk biologisch geslacht en welke aard van relatie kies je?
- ▷▷ Hieronder vinden jullie enkele inspirerende vragen. Ze helpen je op weg om het vervolg van dit verhaal te schrijven:
  - Laat je het verhaal positief of negatief eindigen?
  - Hoe voelen N en E zich? Zorg dat dit aan bod komt in je vervolgverhaal.
  - Hoe reageert E?

PREVENTIEBOODSCHAP

- ▷▷ Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?
- ▷▷ Hoe kan je slogan ervoor zorgen dat dit niet opnieuw gebeurt? "Niet aan sexting doen" is geen optie!
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat E reageert?
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat N reageert?
- ▷▷ Noteer deze preventieboodschap in de vorm van een slogan.

VERHAAL 4

SEXTING VOOR ZELFVERTROUWEN

D is een doorgewone puber. D gaat naar school, leert piano spelen en heeft een lief. D is al bevriend met F sinds de kleuterschool en ze zijn zeer hecht met elkaar. F heeft al enkele weken een relatie en vertelt D dat ze vaak gewaagde foto's uitwisselen. F vindt het echt cool en legt uit dat het een gevoel van vrijheid en "baas over eigen lichaam" geeft.

Sinds deze babbel, stelt D zichzelf in vraag. Misschien is het sturen van naaktfoto's ook een goede oefening om zich beter te voelen over het eigen lichaam? Misschien is naaktfoto's naar elkaar sturen de volgende stap in de relatie met het lief.

VRAGEN

- ▷▷ Beantwoord deze vragen eerst voor jezelf. Bespreek nadien in je groepje.
  - Wie zijn D, F en het lief?
  - Welke namen, welk biologisch geslacht en welke aard van relatie kies je?
- ▷▷ Hieronder vind je enkele inspirerende vragen. Ze helpen je op weg om het vervolg van dit verhaal te schrijven.
  - Laat je het verhaal positief of negatief eindigen?
  - Hoe voelen D, F en het lief zich? Zorg dat dit aan bod komt in je vervolgverhaal.

PREVENTIEBOODSCHAP

- ▷▷ Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?
- ▷▷ Hoe kan je ervoor zorgen dat dit niet opnieuw gebeurt? "Niet aan sexting doen" is geen optie!
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat D reageert?
- ▷▷ Hoe zou D deze situatie beter kunnen aanpakken?
- ▷▷ Noteer deze preventieboodschap in de vorm van een slogan.

VERHAAL 5

SEXTING en GROEPSDRUK

M en A zijn een koppel en ze sturen elkaar regelmatig naaktfoto's. Samen hebben ze besloten om deze foto's niet te verspreiden en ze alleen voor zichzelf te houden! Dit is de eerste keer dat M een relatie heeft, terwijl A al meer ervaring heeft met relaties en seks.

Gisteren werd A uitgenodigd door R, één van de vrienden, om lid te worden van een Telegramgroep genaamd "Keep it Fishing". Het doel van deze groep is om de "beste vangst" te delen, dat wil zeggen: de mooiste naaktfoto van je partner. A ziet dat verschillende mensen van de school ook in deze groep zitten. De meeste foto's in deze groep zijn gedeeld zonder dat de mensen op de foto dit weten.

Toen A de uitnodiging aanvaardde reageerde R onmiddellijk met : "Welkom A! Om geaccepteerd te worden door de groep moet je je bewijzen. Post je beste vangst! Je hebt 24 uur, niet meer, niet minder!" Bij de opmerking zijn honderden likes te zien en stromen de reacties binnen waarin A wordt aangemoedigd een foto te delen van de eigen partner!

Onder al deze druk en aandacht, twijfelt A.

VRAGEN

- ▷▷ Beantwoord deze vragen eerst voor jezelf. Bespreek nadien in je groepje.
  - Wie zijn A, M en R?
  - Welke namen, welk biologisch geslacht en welke aard van relatie kies je?
- ▷▷ Hieronder vind je enkele inspirerende vragen. Ze helpen je op weg om het vervolg van dit verhaal te schrijven.
  - Laat je het verhaal positief of negatief eindigen?
  - Hoe voelen A, M en R zich? Zorg dat dit aan bod komt in je vervolgverhaal.
  - Hoe reageren de vrienden?

PREVENTIEBOODSCHAP

- ▷▷ Welke preventieboodschap willen jullie meegeven bij dit verhaal?
- ▷▷ Hoe kan je ervoor zorgen dat dit niet opnieuw gebeurt? "Niet aan sexting doen" is geen optie!
- ▷▷ Hoe zou jij willen dat A reageert?
- ▷▷ Noteer deze preventieboodschap in de vorm van een slogan.